

نهادسازی نوین آمریکا برای مهار ایران و چین در آسیا

مطالعه موردی: کواد ۲

امیررضا مقومی^۱

شهر روز شریعتی^۲

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

درجه مقاله: علمی - پژوهشی

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۳/۲۱

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۸/۰۹

^۱. دانشجوی دکتری مطالعات منطقه‌ای دانشگاه جامع امام حسین، ایران، تهران (نویسنده مسئول) amirmg1997@gmail.com

^۲. دانشیار گروه علوم سیاسی دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران shariati@modares.ac.ir

چکیده

طراحی راهبردهای مبتنی بر «مهار» همواره یکی از ارکان ثابت سیاست خارجی آمریکا از زمان آغاز جنگ سرد بوده است که از سوی دو جناح جمهوری خواه و دموکرات آمریکا مورد پیگیری ویژه قرار گرفته است. هم‌زمان با آغاز قرن ۲۱ میلادی و در شرایطی که جمهوری خواهان نومحافظه‌کار در دوران بوش پسر پیوند محکمی بین جنگ و سیاست خارجی به‌ویژه در آسیا برقرار کردند، دموکرات‌ها به رهبری باراک اوباما تداوم این مسیر را متناسب با منافع ملی آمریکا ارزیابی نکرده و تغییراتی را در راهبرد ایالات‌متحده در قاره آسیا به وجود آوردند که سنتز این راهبرد در دوره ترامپ نیز پیگیری شد و در دوران بایدن نیز در حال پیگیری است. این مقاله در چارچوب مفروضات نظریات واقع‌گرا «ثبات هژمونیک» و «موازنه فراساحلی»، با اتخاذ روش تحلیل پسارویدادی و تحلیل تأثیر روند، درصدد است راهبرد آسیایی سیاست خارجی آمریکا را با تمرکز بر «کواد دو» برای مهار دو کشور ایران و چین ارزیابی کند. این پژوهش با مفروض گرفتن دو کشور ایران و چین به‌عنوان نماد دو مجموعه هژمونیک در غرب و شرق آسیا می‌کوشد به این پرسش پاسخ دهد که ایالات‌متحده چگونه از نهادسازی‌های نوین امنیتی در آسیا برای مهار ایران و چین بهره‌برداری می‌کند؟ یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که ایالات‌متحده با وجود آن‌که در حال کاهش تعهدات ژئوپلیتیکی و بهره‌گیری از ظرفیت قدرت‌های منطقه‌ای برای تداوم نفوذ خود در آسیا است، اما هم‌چنان بر سیاست مهار رقبای آسیایی از طریق نهادسازی‌های نوین اقتصادی، سیاسی و امنیتی تأکید دارد و به نظر می‌رسد مهار چین و ایران مهم‌ترین اهداف ایالات‌متحده از ایجاد نهاد کواد باشد.

• واژگان کلیدی

آسیا، آمریکا، چین، جمهوری اسلامی ایران، مهار، کواد.

هدف اولیه از ایجاد سازوکار گفت‌وگوی امنیتی چهارگانه موسوم به کواد^۱، متشکل از آمریکا؛ هند؛ ژاپن و استرالیا برقراری ائتلافی از کشورهای متحد آمریکا در شرق آسیا بوده است؛ در همین حال، جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا در جریان سفر خود به منطقه غرب آسیا در ۱۴ ژوئیه ۲۰۲۲، در اولین نشست سران گروه اقتصادی چهارجانبه جدیدی موسوم به I2-U2 شامل کشورهای ایالات متحده، هند، رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی شرکت کرد. این سازوکار که از آن با عناوین «چهارگانه جدید^۲» یا «کواد خاورمیانه^۳» نام برده می‌شود، پرسش‌های زیادی را در مورد اهداف و منافع آن به وجود آورده است. اگرچه در بیانیه مشترک اعضای شرکت‌کننده در این چهارگانه، تأکید شده که هدف از تأسیس آن «تمرکز بر سرمایه‌گذاری‌های مشترک و ابتکارات جدید در حوزه آب، انرژی، حمل‌ونقل، فضا، سلامت و امنیت غذایی است»، اما با در نظر گرفتن شرایط منطقه‌ای (پیمان ابراهیم) و بین‌المللی (افزایش روزافزون قدرت چین) و همچنین توانایی‌های هر کدام از این کشورها که به نوعی مکمل یکدیگرند، به نظر می‌رسد اهداف راهبردی متعددی از سوی ایالات متحده در حال پیگیری است. به بیان بهتر، به نظر می‌رسد تحرکات اخیر ایالات متحده که ناشی از به چالش کشیده شدن هژمونی این کشور در جهان و به‌ویژه منطقه غرب و شرق آسیا است، شباهت بسیاری با اقدامات واشنگتن در دوران جنگ سرد برای مهار اتحاد جماهیر شوروی دارد و ظهور سازوکار موسوم به «کواد خاورمیانه» نیز نشان‌دهنده حساسیت دولت بایدن در سیاست مهار چین است (Taneja, 2021a: 6).

مقاله حاضر می‌کوشد تا به این پرسش پاسخ دهد که ایالات متحده چگونه از نهادسازی‌های نوین امنیتی در آسیا برای مهار ایران و چین بهره‌برداری می‌کند؟ در پاسخ به پرسش مذکور این فرضیه مورد آزمون قرار می‌گیرد که هدف از نهادسازی‌های نوین آمریکا در قاره آسیا، مهار دو کشور ایران و چین به‌عنوان رقبای هژمونیک منطقه‌ای و بین‌المللی این کشور در غرب و شرق آسیا است. روش انجام این پژوهش مبتنی بر تحلیل پسارویدادی و کاربست آموزه‌های کیفی روش «تحلیل تأثیر روند» خواهد بود. در این روش، روند تحت تأثیر توالی رویدادها قرار می‌گیرد و منظور از رویدادها نیز همان اتفاق‌های مهمی هستند که وقوع آن‌ها در شکل‌گیری آینده می‌تواند نقش

¹. Quadrilateral Security Dialogue

². New Quad

³. Middle East Quad

مهمی ایفا کند. سازمان‌دهی مقاله به این صورت است که در وهله اول آموزه‌های نظریه ثبات هژمونیک و راهبرد موازنه فراساحلی آمریکا به‌عنوان چارچوب نظری موردبررسی قرار خواهد گرفت؛ سپس تشکیل نهاد کواد خاورمیانه و منافع ایالات‌متحده در تشکیل چنین گروهی ارزیابی می‌شود و در ادامه روابط درهم‌تنیده اعضای نهاد کواد بررسی و درنهایت نیز چشم‌انداز همکاری سه‌جانبه هند-امارات-رژیم صهیونیستی تحت رهبری ایالات‌متحده متناسب با چارچوب نظری مقاله بررسی می‌شود.

پیشینه پژوهش

جیمز بیل^۱ در مقاله «سیاست هژمونی؛ ایالات‌متحده و ایران»، با بیان این نکته که تحکیم روابط ایران با بازیگران مهم جهانی، نظیر روسیه و چین، موجب شده است تا ایالات‌متحده خود را به‌طور فزاینده‌ای تنها تصور کند و هم‌چنین با توصیف دو کشور ایران و چین به‌عنوان هژمونی منطقه‌ای در شرق و غرب آسیا، تصریح می‌کند که ایران به لحاظ جمعیت زیاد، موقعیت ژئواستراتژیک، ذخایر عظیم هیدروکربنی، پایداری ایدئولوژیک و استقلال‌طلبی جدی مورد توجه آمریکا است و باوجود این که آمریکا به دنبال تضعیف ایران و کاهش اعتبار آن در عرصه بین‌المللی است، اما این تلاش‌ها تاکنون با شکست مواجه شده است (Bill, 2001).

مایکل سینگ^۲ در مقاله «بازدارندگی در مقابل ایران»، استدلال می‌کند که دولت ترامپ نباید در قبال جمهوری اسلامی ایران، فقط بر مسئله‌ی هسته‌ای تمرکز کند بلکه ایالات‌متحده باید با توجه به منافع خود، راهبردهایی را در جهت «مهار ایران» تدوین نماید. از نظر او سیاست جدید آمریکا در مقابل ایران، باید سه رکن اصلی داشته باشد. این سیاست‌ها عبارت‌اند از: ۱- اجرا و تقویت توافق هسته‌ای ۲- مقابله با فعالیت‌های منطقه‌ای و جهانی ایران ۳- تقویت متحدان منطقه‌ای آمریکا (Singh, 2017).

رابرت ادوین کلی^۳ در مقاله «مهار دوگانه آمریکایی در آسیا» معتقد است که استراتژی ایالات‌متحده پس از ۱۱ سپتامبر از مهار به پیش‌دستی تغییر یافت. اما از نظر او استراتژی مهار، ارزش‌های آمریکایی را بهتر منعکس می‌کند و هزینه‌های آن کمتر است. ادوین کلی در این مقاله استدلال می‌کند که کشورها در حال قدرتمند شدن هستند و از این جهت استراتژی مهار شکل تدافعی به خود می‌گیرد. چنین امری به شرکای ایالات‌متحده اطمینان خاطر می‌دهد و ترجیحات لیبرال و ضد امپریالیستی آن را منعکس می‌کند. در آسیا، مهار رقبای اصلی معاصر ایالات‌متحده، یعنی

1. James Bill

2. Michael Singh

3. Robert Edwin Kelly

اسلام‌گرایی و هم‌چنین ملی‌گرایی چینی در اولویت قرار داد که چنین امری با حمایت جهانی و تشکیل اتحادها امکان‌پذیر می‌شود. این مقاله در ادامه به برقراری اتحاد میان هند و آمریکا و همکاری این دو اشاره می‌کند و آن را در معماری راهبرد جدید مهار ایالات‌متحده در آسیا مهم قلمداد می‌کند (Kelly, 2010).

هم‌چنین، درج و بصیری در مقاله «تأثیر رقابت منطقه‌ای آمریکا و چین بر معادلات و نظم منطقه‌ای در شرق آسیا» معتقدند که خیزش چین و ظهور آن به‌عنوان بازیگر بین‌المللی تأثیرگذار برای ایالات‌متحده که خود را تنها هژمون نظام بین‌الملل می‌داند، تهدیدی امنیتی به‌حساب می‌آید. بر این اساس به نظر نویسندگان، آمریکا با پیگیری سیاست ائتلاف‌سازی با کشورهای منطقه درصدد پاسخ‌گویی و ایجاد موازنه در برابر قدرت رو به رشد چین است (درج و بصیری، ۱۴۰۰). آلبرت بی ولف^۱ در مقاله «پس از برجام: استراتژی کلان آمریکا در قبال ایران»، در پی بررسی راهبردهای ایالات متحده در مقابل جمهوری اسلامی ایران پس از خروج آمریکا از برجام است. به نظر نویسنده، آمریکا چهار راهبرد کلان در برابر ایران دارد که هر کدام دارای مزایا و معایب خاصی هستند. این راهبردها عبارت‌اند از: عقب‌نشینی؛ موازنه فراساحلی یا موازنه از دور؛ تعدیل نیرو؛ تعامل (B. Wolf, 2018). ارزیابی نهاد کواد به‌عنوان ابزار مهار آمریکا از منظر دانشگاهی مهم‌ترین نوآوری این پژوهش است.

۱- چارچوب نظری

نظریه «ثبات هژمونیک»^۲ ناظر بر این نکته است که نظام بین‌الملل زمانی که یک دولت واحد، قدرت جهانی یا هژمون باشد، پایدار باقی می‌ماند و پایان هژمونی از ثبات نظام بین‌الملل می‌کاهد (Goldstein, 2005: 83&107). سازوکار اصلی در نظریه ثبات هژمونیک مبتنی بر مفهوم «خیر عمومی»^۳ است و استدلال می‌شود برای حل مشکلات نظام بین‌المللی به بازیگر قدرتمندی نیاز است که مایل و قادر باشد سهم نامتناسبی از مشکلات را به دوش بکشد (Norrlöf, 2010). در این چارچوب، «چارلز کیندلبرگ»^۴ به‌عنوان متخصص تاریخ اقتصادی و یکی از اصلی‌ترین نظریه‌پردازان در این حوزه مدعی بود که هرج‌ومرج اقتصادی بین جنگ جهانی اول و جنگ جهانی دوم که منجر به رکود بزرگ شد تا حدی به‌واسطه فقدان یک رهبر جهانی و دولت هژمون بوده

1. Albert B. Wolf

2. Hegemonic stability theory (HST)

3. Charles Poor Kindleberger

4. Public good

است (Cohen, 2008: 68). متناظر با این مفهوم هم‌چنین در آرای «رابرت گیلپین»^۱ و «استفان کراسنر»^۲ که هر دو از نحله نوواقع‌گرایی هستند نیز به چشم می‌خورد (Cohen, 2008: 68). طبق این نظریه هم‌چنین استدلال می‌شود که ثبات، تابع معادلات قدرت است و با دست نامرئی تحقق نمی‌یابد و مناسب‌ترین نوع توزیع قدرت نیز توزیع هم‌ثمنیک آن است؛ از نگاه این نظریه، رهبر هم‌ثمن برای ایفای نقش بین‌المللی خود باید ضمن کنترل منابع انرژی و مواد خام در جهان، باید برتری تسلیحاتی و تفوق نظامی یک‌جانبه در نظام بین‌الملل داشته باشد و درعین حال نیز بتواند از پیدایش «رقبای هم‌تا» در عرصه نظام بین‌الملل جلوگیری کند (Bromley, 2005: 224). بدین ترتیب، ملاحظه می‌شود که برتری نظامی هم‌ثمن به مهار چالش‌های امنیتی و حفظ ثبات جهانی کمک می‌نماید، برتری اقتصادی باعث کمک به مدیریت اقتصاد جهانی و به دست آوردن مزایا و منافع متقابل بین هم‌ثمن و کشورهای تحت رهبری هم‌ثمن می‌شود و در نهایت برتری ایدئولوژیک و سیاسی نقش پشتوانه رضایت ساز و مشروعیت‌زا را به‌عنوان دو عنصر نرم‌افزاری برای هم‌ثمن فراهم می‌آورد. پس از پایان جنگ سرد، ایالات‌متحده کوشید با مداخله نظامی، هم‌ثمنی لیبرال خود را در جهان و به‌ویژه غرب آسیا تثبیت کند اما جنگ افغانستان و عراق، نه‌تنها توان آمریکا را تحلیل برد، بلکه با افزایش قدرت محور مقاومت به رهبری جمهوری اسلامی ایران، شرایطی به وجود آمد که ایالات‌متحده توانایی مقابله با آن و صرف هزینه‌های کلان برای آن را نداشته باشد. در این راستا، «فرید زکریا» در کتاب «جهان پس‌آمریکایی»^۳، مختصات جهانی را ترسیم می‌کند که در آن واشنگتن افزون بر محدودیت‌های ساختاری، در حوزه‌های اقتصادی و هم‌ثمنی سیاسی نیز در حال افول است (Zakaria, 2008). هم‌زمان ظهور چین به‌عنوان قدرت رقیب ایالات‌متحده و مطرح‌شدن مباحثی در خصوص افول آمریکا، سیاست‌مداران و رهبران واشنگتن را به این امر وا داشته است که هم‌ثمنی لیبرال خود در غرب آسیا را با راهبرد موازنه‌فراساحلی تثبیت و باز تنظیم کنند (Wang, 2013: 82).

به اعتقاد مرشایمر^۴، قدرت‌های بزرگ برای تغییر موازنه قوا به نفع خود و کسب قدرت از چهار استراتژی «جنگ»^۵، «ارباب»^۶، «تفرقه و تحریک»^۷، «مهار و فرسایش»^۸، بهره می‌برند. اما در

1. Robert Gilpin

2. Stephen Krasner

3. The Post American World

4. John Mersheimer

5. War

6. Blackmail

7. Bait and Bleed

8. Bloodletting

شرایطی که قدرت‌ها خواهان حفظ وضع موجود باشند، چهار استراتژی «برقراری موازنه»^۱، «احاله مسئولیت»^۲، «مماشات»^۳ و «دنباله‌روی»^۴ را برمی‌گزینند و از میان این چهار نوع استراتژی نیز، برقراری موازنه و احاله مسئولیت، اصلی‌ترین راهبردهایی هستند که قدرت‌های بزرگ برای جلوگیری از برهم خوردن وضع موجود استفاده می‌کنند (Mershimer, 2001: 138-139). استفان والت و جان مرشایمر در مقاله مشترک خود معتقدند: «اتخاذ چنین رویکردی از سوی ایالات متحده می‌تواند موجب حفظ هژمونی خیرخواه در نیم‌کره غربی شود و زمینه را برای خروج این کشور از تعهدات بسیاری فراهم کند، به نحوی که دیگر لازم نباشد به‌طور مستقیم در عملیات اجرای صلح شرکت کند و یا از قدرت نظامی در جهت ملاحظات بشردوستانه بهره‌برد» (Walt & Mearsheimer, 2016:74).

تغییر موازنه قوای منطقه‌ای و بین‌المللی به ضرر ایالات متحده و همچنین رشد اقتصادی کم‌نظیر چین، سبب شد که اوباما راهبرد «رهبری از خفا»^۵ را اتخاذ کند که بسیار شبیه به راهبرد موازنه فراساحلی و احاله مسئولیت و هم‌راستا با نظریه ثبات هژمونیک است. این مسئله نه تنها به معنای کاهش حضور مستقیم آمریکا در منطقه، بلکه به معنای متوقف کردن پشتیبانی و به چالش کشیدن متحدان آمریکا برای پذیرش مسئولیت بیشتر در قبال امنیت خود بود (عباسی و طاهری، ۱۳۹۸: ۸). چنین راهبردی در دوران ترامپ، شدت گرفت و در دوران بایدن نیز ادامه پیدا کرد. کاترین بائر^۶، یکی از مقامات ارشد وزارت خزانه‌داری ایالات متحده، در این خصوص می‌گوید: «برقراری موازنه قدرت در شرق آسیا، ایالات متحده را به سمت اتحادهای منطقه‌ای برای پاسخ به چالش‌های محلی سوق داده است» (Bauer, 2022). در چنین شرایطی، راهبرد واشنگتن برای جلوگیری از حضور فزاینده پکن و مسکو در غرب آسیا، از طریق ترغیب متحدان آمریکا به برقراری ائتلاف منطقه‌ای است تا بدون واگذاری فضا به رقبای استراتژیک خود، عقب‌نشینی مرحله‌به‌مرحله خود را از غرب آسیا ادامه دهد (Alter & Janardhan, 2021a: 9). این گفته بایدن در جریان سفر اخیر خود به خاورمیانه مبنی بر اینکه، «قدرت‌های بزرگ به دنبال پر کردن این خلأ ژئوپلیتیکی هستند» در همین قالب، قابل‌تحلیل است (Soliman, 2022a). لازم به ذکر است مروری بر دکترین‌ها و راهبردهای ادوار سیاست خارجی آمریکا در قاره آسیا تداعی‌گر این مهم است که صلح آمریکایی را نمی‌توان تنها با حضور نظامی یک‌جانبه ایالات متحده تضمین کرد، بلکه به توازن قوایی نیاز دارد که

1. Balancing

2. Buck-Passing

3. Appeasement

4. Bandwagoning

5. Leading from Behind

6. Katherine Bauer

بتوان با آن قدرت فزاینده رقبای منطقه‌ای را مهار کرد. در این چارچوب می‌توان اقدامات آمریکا را مشابه پیشنهاد جورج کنان، معاون وقت سفیر ایالات متحده آمریکا دانست که در سال ۱۹۴۷ به دولت آمریکا پیشنهاد کرده بود برای مقابله با خطر توسعه‌طلبی کمونیست‌های اتحاد شوروی، سیاست سد نفوذ را در قبال این کشور به مرحله اجرا گذارد و بدین ترتیب، پیمان‌های ناتو، سیتو و سنتو با مهار شوروی، رژیم کمونیستی این کشور را فروپاشی کند. مقاله در ادامه با مروری بر روند نهادسازی کواد در منطقه جنوب و غرب آسیا می‌کوشد تا به پرسش اصلی خود در راستای چگونگی پیشبرد راهبرد «مهار» از سوی آمریکا پاسخ دهد.

۲- سازوکار کواد و منافع ایالات متحده

کواد سازوکاری متشکل از چهار شریک راهبردی مشتمل بر هند، ایالات متحده، ژاپن و استرالیا برای مقابله با توسعه‌طلبی چین در اقیانوس هند و آرام است. این همکاری پس از سونامی اقیانوس هند در سال ۲۰۰۴ آغاز شد و امروزه با افزایش تنش‌ها با چین، روابط امنیتی و اقتصادی بین اعضای این گروه افزایش قابل توجهی یافته است (A. Smith, 2021). در حال حاضر محور ژئوپلیتیکی جدید مشابه کواد در غرب آسیا نیز شکل گرفته است. به‌طوری‌که هند، امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی، با رهبری ایالات متحده و به‌منظور افزایش همکاری‌های امنیتی و اقتصادی، اتحادی در غرب آسیا شکل داده‌اند که از آن به محور هند-ابراهیمی^۱ هم نام می‌برند (Soliman, 2021). اعضای این گروه، روابط سطح بالایی با یکدیگر دارند و از زمان روی کار آمدن «نارندرا مودی»^۲ در هند، روابط این کشور با امارات و رژیم صهیونیستی به‌طور چشم‌گیری افزایش یافته و به سطح استراتژیک رسیده است (Taneja, 2021b: 4-5).

در اکتبر ۲۰۲۱ و در جریان نشست وزرای خارجه آمریکا، رژیم صهیونیستی و امارات که با هدف پیگیری اجرای پیمان ابراهیم برگزار شد، وزیر خارجه هند به فلسطین اشغالی سفر کرد و در کنار وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی به این گروه پیوست. این نشست در جریان سفر اخیر بایدن به منطقه غرب آسیا و برگزاری جلسه مجازی چهارگانه با حضور «یائیر لاپید»^۳، نخست‌وزیر موقت رژیم صهیونیستی، نارندرا مودی، نخست‌وزیر هند و محمد بن زاید، رهبر امارات، رسماً راه‌اندازی

^۱. Indo-Abrahamic bloc

^۲. Narendra Damodardas Modi

^۳. Yair Lapid

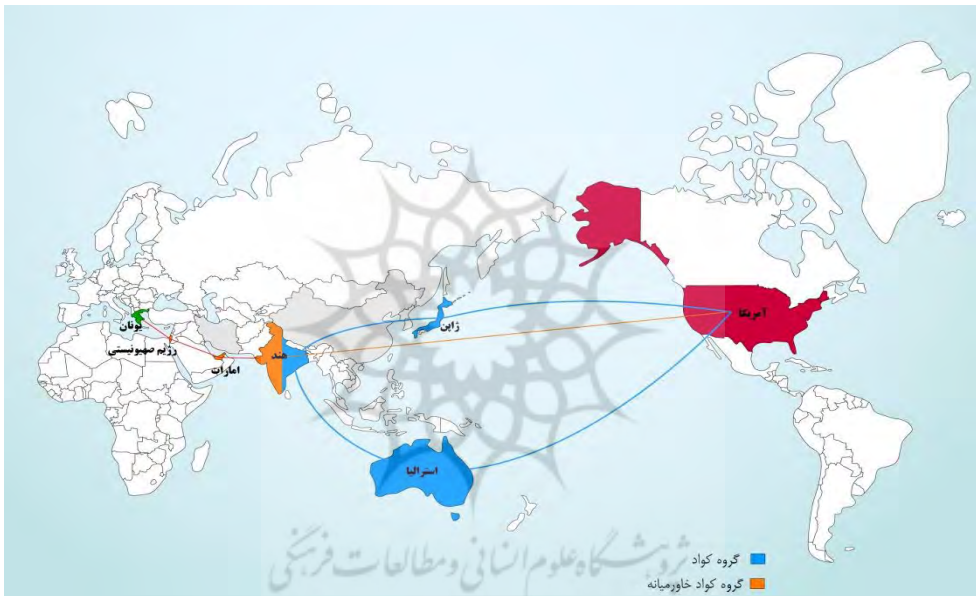
شد. «ند پرایس»^۱، سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا اهداف این گروه را همکاری در زمینه‌های اقتصادی و سیاسی در خاورمیانه و آسیا، از جمله تجارت، تغییرات آب‌وهوا، انرژی و امنیت دریایی عنوان کرده است (المركز العربي للأبحاث ودراسة السياسات، ۲۰۲۲: ۱). محمد سلیمان، پژوهشگر موسسه خاورمیانه، در اهمیت این گروه می‌نویسد: «درحالی‌که این گروه عمدتاً بر مسائل اقتصادی مانند امنیت غذایی و سرمایه‌گذاری در انرژی پاک متمرکز است، اما یک چارچوب دیپلماتیک جدید به‌منظور آغاز یک تغییر راهبردی بزرگ است که می‌تواند معماری امنیتی غرب آسیا را از کانال سوئز تا تنگه مالاکا متحول کند» (Soliman, 2022b). تحقق چنین امری می‌تواند نتایج مهمی برای واشنگتن داشته باشد؛ نخست این‌که زمینه را برای مقابله با اهداف و نیات ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیکی چین که تحت «ابتکار کمربند راه»^۲ نمود یافته است، فراهم می‌کند. چین، منطقه غرب آسیا را پس از منطقه آسیا - پاسیفیک مهم‌ترین و کلیدی‌ترین بخش دنیا محسوب می‌کند؛ به‌طوری‌که ۴۰ درصد واردات نفت این کشور از این منطقه تأمین می‌شود و مقصد صادراتی مناسبی برای کالاهای این کشور است. پیش‌ازاین رقم مبادلات تجاری چین با کشورهای منطقه غرب آسیا از ۱۸ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۰ به ۳۱۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ افزایش یافته بود (بزرگمهری و نجفی، ۱۳۹۸: ۱۳۸) و شواهد موجود نشان می‌دهد که روابط اقتصادی، سیاسی و حتی نظامی چین با کشورهای منطقه که عمدتاً متحدان سنتی ایالات‌متحده بشمار می‌آیند، افزایش قابل‌توجهی یافته است. به‌طوری‌که چین در حال حاضر بیش از ۲۰۰ میلیارد دلار در ۱۵ کشور غرب آسیا سرمایه‌گذاری کرده و صادرات تسلیحات نظامی چینی به این منطقه نیز افزایش قابل‌توجهی یافته است (Parthasarathi, 2021). با عنایت به منطبق واقع‌گرایی و روابط با حاصل جمع جبری صفر، ابتکار کمربند راه چین، نه تنها شبکه نفوذ اقتصادی و سیاسی پکن را بر سرتاسر جهان اعمال می‌کند، بلکه هژمونی ایالات‌متحده و قدرت فزاینده آن را به‌ویژه در قاره آسیا تهدید می‌کند. در چنین شرایطی، ایالات‌متحده با احاله مسئولیت به کشورهای منطقه، افزون بر تمرکز بر شرق آسیا سعی دارد ضمن مهار چین، از تضعیف ثبات هژمونیکی خود ممانعت ورزد.

افزون بر این، محور هند-ابراهیمی موازنه قوا را در برابر قدرت‌های مستقل منطقه‌ای همچون ایران برقرار می‌کند و ضمن مهار ایران ثبات هژمونیکی و نظم مطلوب واشنگتن را حفظ می‌نماید. هم‌چنین با اتصال محور هند-ابراهیمی به اقیانوسیه، ایالات‌متحده می‌تواند نظم آسیایی مطلوب خود را تقویت کند. بنابراین همان‌طور که محمد سلیمان می‌گوید: «برای واشنگتن، چارچوب

1. Ned Price

2. Belt and Road Initiative (BRI)

هندوآبراهامی و گروه کواد خاورمیانه یا J2U2، نقش ایالات متحده را از یک ضامن امنیتی به یک موازنه گر فراساحلی تغییر می‌دهد. این گروه هم‌چنین به ایالات متحده این امکان را می‌دهد که نیازهای استراتژیک بلندمدت خود را در هند و اقیانوس آرام، بدون ایجاد خلأ قدرت در غرب آسیا برای پکن و مسکو برطرف کند و درعین حال دهلی نو را به‌عنوان شریک استراتژیک اصلی واشنگتن در میان کشورهای ساحلی اوراسیا که نیکلاس اسپایکمن از آن به «ریملند» نام می‌برد، تعیین کند» (Soliman, 2022c). نقشه شماره یک که از سوی نگارندگان ترسیم شده است، شبکه‌سازی ایالات متحده را به‌منظور مهار رقبای هژمونیک خود نشان می‌دهد:

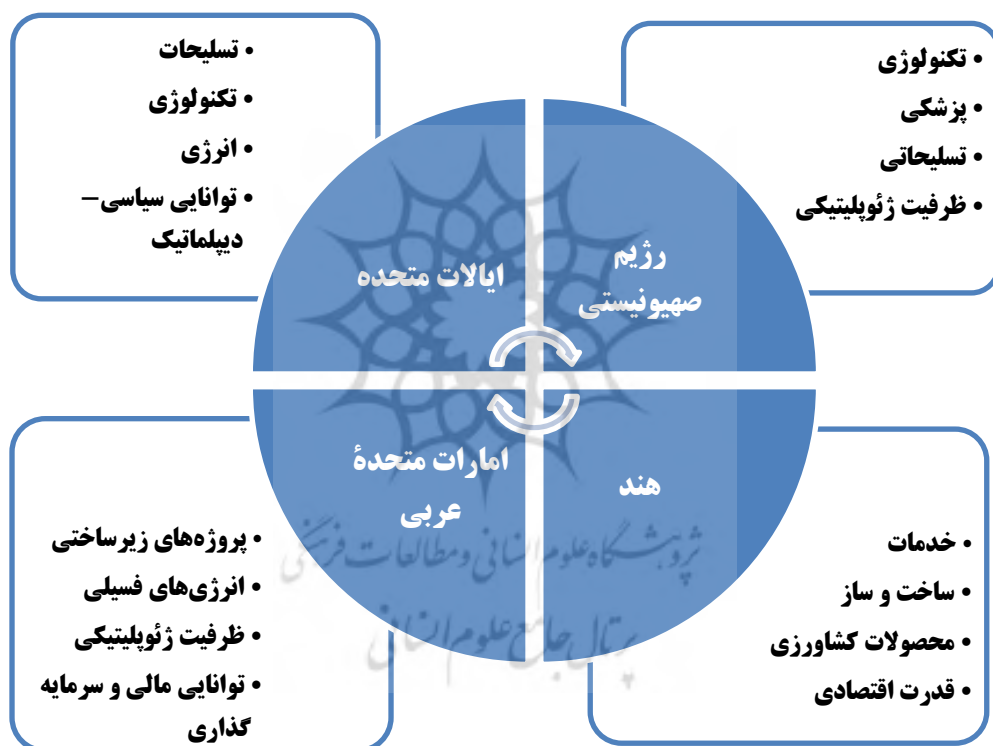

شکل ۱- شبکه‌سازی ایالات متحده در قاره آسیا (نگارندگان)

۳- روابط درهم‌تنیده اعضای کواد خاورمیانه

برای ایالات متحده، گرد هم آوردن سه شریک کلیدی که قابلیت تسلیحاتی، اقتصادی و فن‌آورانه قابل توجهی دارند، منافع متعددی دارد؛ داشتن دیدگاه‌های یکسان نسبت به مسائل جهانی از سوی رهبران هند، اسرائیل و امارات، هم‌گرایی منافع را در طیف وسیعی از حوزه‌ها، هم در سطح منطقه‌ای و هم در سطح جهانی افزایش می‌دهد (Alter & Janardhan, 2021b: 5). علاوه بر دیدگاه مشترک اعضا به مسائل بین‌الملل، این کشورها با شبکه گسترده‌ای از منافع اقتصادی،

می‌توانند مکمل یک‌دیگر در افزایش قدرت ملی باشند. به‌عنوان مثال، آمریکا اکنون در زمینه انرژی جایگاه ویژه‌ای دارد و در سال‌های اخیر به بزرگ‌ترین تولیدکننده نفت و گاز طبیعی جهان تبدیل شده است (Maizland & Siripurapu, 2022). افزون بر این، ایالات‌متحده در زمینه تولید کالاهای با «فن‌آوری بالا»^۱ به شمار می‌رود که در زمینه دیپلماتیک و نفوذ سیاسی در سازمان‌های بین‌المللی نیز کم‌نظیر است. چنین ظرفیت‌هایی در عمل ایالات‌متحده را به رهبری این گروه تبدیل کرده است که با توانایی‌هایش می‌تواند دیگر اعضا را یاری رساند. نمودار ذیل چگونگی روابط درهم تنیده آمریکا، اسرائیل، هند و امارات را نشان می‌دهد:

نمودار ۱- روابط درهم‌تنیده اعضای کواد ۲ (نگارندگان)

^۱. High tech

۱-۳ روابط هند-رژیم صهیونیستی

اگرچه روابط دیپلماتیک بین دهلی و تل‌آویو از سال ۱۹۹۲ آغاز شد، اما روابط این دو پس از ظهور حزب ملی‌گرای «بهاراتیا جاناتا»^۱ به‌عنوان حزب سیاسی مسلط در هند و روی کار آمدن نارندرا مودی در ۲۰۱۴، «لحظه‌ای تاریخی» تجربه کرده است (Iqbal Dar, 2022a: 343). در سال ۲۰۱۵، پراناب موکرژی^۲، رئیس‌جمهور هند، اولین رئیس دولت هند بود که به رژیم صهیونیستی سفر کرد و یک سال بعد، هند میزبان ریولین^۳، رئیس‌جمهور وقت رژیم صهیونیستی بود. در ژوئیه ۲۰۱۷، نارندرا مودی اولین نخست‌وزیر هند به حساب می‌آمد که از رژیم صهیونیستی بازدید کرد و در آنجا روابط طرفین به مشارکت راهبردی ارتقا یافت. این حرکت با سفر سال ۲۰۱۸ بنیامین نتانیاهو به هند ادامه یافت (Suri, 2021: 20). دانیل کارمون^۴، سفیر رژیم صهیونیستی در هند تصریح می‌کند: «روابط بین دو کشور از همکاری محدود، به مشارکتی متنوع و پرشور تبدیل شده است. در گفتار و عمل، اسرائیل ثابت کرده است که در همه حال یاور هند است. بهترین بخش در مورد این روابط این است که هیچ چیز در حد حرف نیست... بلکه همکاری ما در هر زمینه‌ای امضا و اجرا شده است». با نگاهی به مسیر کنونی روابط دهلی‌نو و تل‌آویو، که به عقیده نتانیاهو «حدوحصری بر آن متصور نیست»، به نظر می‌رسد آینده روابط دهلی‌نو و تل‌آویو بسیار چشم‌گیر باشد (Iqbal Dar, 2022b: 343). لازم به ذکر است از زمان برقراری روابط دیپلماتیک بین هند و رژیم صهیونیستی در سال ۱۹۹۲، روابط تجاری و اقتصادی دوجانبه به‌سرعت پیشرفت کرد و حجم مبادلات تجاری از ۲۰۰ میلیون دلار در سال ۱۹۹۲ به ۷.۸۶ میلیارد دلار (بدون احتساب حوزه دفاعی) در ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۲ رسید (Embassy Of India, 2022).

طی چند سال اخیر، رژیم صهیونیستی به یکی از سه صادرکننده مهم سلاح به هند تبدیل شده و از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۰، سیزده درصد خریدهای هند از سوی رژیم صهیونیستی تأمین شده است (Essa, 2022). در جریان سفر وزیر خارجه هند به رژیم صهیونیستی در اکتبر ۲۰۲۱، دو کشور قرارداد همکاری دفاعی ۱۰ ساله امضا کردند (Patil, 2022) و پیش از آن، در آوریل ۲۰۱۷، تل‌آویو و دهلی قراردادی به ارزش دو میلیارد دلار امضا کردند که به‌عنوان «بزرگ‌ترین قرارداد دفاعی در تاریخ صنایع دفاعی اسرائیل» تلقی می‌شود (businessinsider, 2017). هند در حال حاضر بزرگ‌ترین واردکننده تسلیحات رژیم صهیونیستی است و حدود ۴۲ درصد از کل سلاح‌های

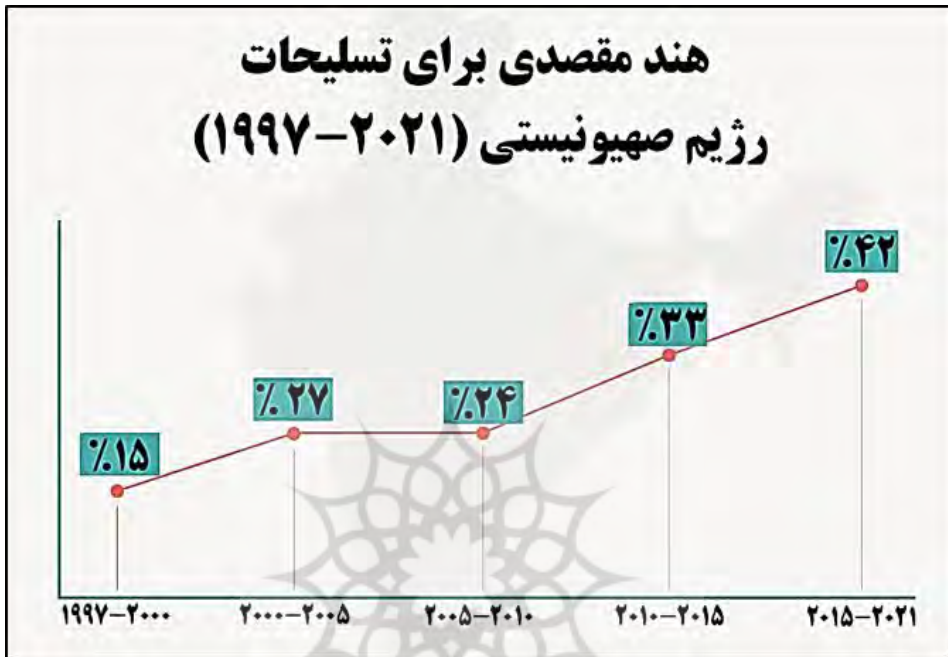
1. Bharatiya Janata Party (BJP)

2. Pranab Mukherjee

3. Reuven Rivlin

4. Daniel Carmon

تولید شده رژیم صهیونیستی توسط هند خریداری می‌شود. نمودار شماره دو میزان صادرات تسلیحات رژیم صهیونیستی به هند را از سال ۱۹۹۷ تا سال ۲۰۲۲ نشان می‌دهد:

نمودار ۲- میزان صادرات تسلیحات رژیم صهیونیستی به هند (Essa, 2022)

در سال ۲۰۱۷، صنایع اسلحه‌سازی رژیم صهیونیستی و شرکت هندی Punj Lloyd، اولین کارخانه خصوصی تسلیحات سبک را با نام Punj Lloyd Raksha Systems یا PLR Systems احداث کردند. این کارخانه تفنگ تهاجمی تاوور، تفنگ تهاجمی ایکس ۹۵، تفنگ تک‌تیرانداز گالیل، مسلسل سبک نگب و مسلسل ساب یوزی را تولید می‌کند که توسط نیروهای ویژه ارتش هند استفاده می‌شود. هم‌چنین در سال ۲۰۱۷، شرکت Kalyani Rafael Advanced Systems Ltd (KRAS) که سرمایه‌گذاری مشترک بین سیستم‌های استراتژیک کالیانی هند و سیستم‌های پیشرفته رافائل رژیم صهیونیستی است، ساخت موشک‌های هدایت شونده ضدتانک اسپایک^۱ را برای ارتش هند آغاز کرد. در اواخر سال ۲۰۲۱ نیز ارتش هند پهپاد

^۱. Spike

اسکای استریکر^۱ را سفارش داد. این در حال حاضر در یک سرمایه‌گذاری مشترک بین شرکت البیت سیستم^۲ رژیم صهیونیستی و شرکت هندی آلفا دیزاین تکنولوژی^۳ متعلق به گروه آدانی^۴ در شهر بنگلور در جنوب هند تولید خواهد شد (Essa, 2022).

افزون بر حوزه تسلیحات، مراودات رژیم صهیونیستی و هند در عرصه کشاورزی و فن‌آوری نیز چشم‌گیر بوده است. از نظر محتوای کالری، هند دومین تولیدکننده بزرگ مواد غذایی در جهان است، اما بر اساس ارزش کل تولید کشاورزی در رتبه چهارم قرار می‌گیرد. از سوی دیگر هند بزرگ‌ترین صادرکننده برنج در جهان است و ۴۰ درصد از تجارت برنج را به خود اختصاص داده است (Jadhav & Bhardwaj, 2022). اهمیت فزاینده صنعت کشاورزی موجب شده است که بیش از یک نفر از هر ۱۰ نیروی کار هند در بخش فرآوری مواد غذایی فعالیت کند. بنابراین، توسعه بخش فرآوری مواد غذایی برای تولید محصولات با ارزش افزوده بالاتر از اولویت‌های راهبردی دهلی‌نو محسوب می‌شود (Tanchum, 2022). رژیم صهیونیستی بنا به داشتن فن‌آوری‌های نوین و دانش‌بنیان، توانسته نیازمندی‌های هند را با نیروی متخصص پاسخ دهد. بین سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۵، رژیم صهیونیستی ۲۹ مرکز کشاورزی ممتاز در سراسر هند برای انتقال سریع فن-آوری و بهترین شیوه‌های بهره‌برداری تأسیس کرد. برای مثال، شرکت حفاظت از محصولات کشاورزی رژیم صهیونیستی^۵ یک کارخانه فرمولاسیون در گجرات و یک مرکز تحقیق و توسعه در حیدرآباد راه‌اندازی کرده است تا کیفیت و بازدهی برنج هندی را بهبود بخشد. پروفیت آگرو^۶، شرکت پیشرو در صنعت سازه و سیستم‌های کشاورزی رژیم صهیونیستی نیز در سال ۲۰۱۹ اولین سیستم رافت هیدروپونیک هندی را در بنگلور راه‌اندازی کرد و موجب حرکت بیشتر هند به سمت کشاورزی صنعتی شد. رابطه نزدیک بین اکوسیستم‌های نوآوری رژیم صهیونیستی و هند، سرمایه‌گذاری مشترک در تجهیزات کشاورزی هوشمند در هند را موجب شده است به طوری که شرکت متزر^۷، سازنده سامانه‌های آبیاری قطره‌ای رژیم صهیونیستی و شرکت اسکیر^۸ تولیدکننده خطوط لوله هندی، در چارچوب سرمایه‌گذاری مشترک ۵۰-۵۰، مرکز تولیدی برای ساخت اجزای

1. Skystriker

2. Elbit Systems

3. Alpha Design Technologies

4. Adani

5. ADAMA

6. ProFit Agro Ltd

7. Metzer

8. Skipper

سیستم آبیاری قطره‌ای ایجاد کردند (Tanchum, 2022). افزون بر این، توانایی رژیم صهیونیستی در نمک‌زدایی و تولید آب آشامیدنی، می‌تواند کیفیت زندگی بخش بزرگی از جمعیت هند را به‌ویژه در مناطق خشک بهبود بخشد (Eran, 2017: 2). گذشته از این موارد، وجود اقلیت یهودی ۸۵ هزار نفری در هند و اقلیت کوچک از یهودیان هندی‌تبار در فلسطین اشغالی، بهانه خوبی برای صهیونیست‌ها و راستگرایان هندو فراهم ساخته تا به گسترش روابط سیاسی و فرهنگی فی‌مابین بر اساس ایدئولوژی‌ها اقدام کنند (سیمبر و همکاران، ۱۳۹۹: ۷۴). بدین ترتیب ملاحظه می‌شود روابط هند و رژیم صهیونیستی که تا پیش از ۱۹۹۲ خصوصت‌آمیز بود، پس از روی کار آمدن احزاب راست‌گرا (آنال بیهارا و اجپای (۱۹۹۹-۲۰۰۴) و نارندرا مودی (۲۰۱۳-زمان حاضر))، توسعه یافته است و هند که تخمین زده می‌شود تا سال ۲۰۳۱ سومین اقتصاد بزرگ جهان باشد (Amoros, 2022)، می‌تواند شریک مناسبی برای رژیم صهیونیستی در آسیا محسوب شود.

۳-۲ روابط هند - امارات متحده عربی:

هند و کشورهای خلیج‌فارس به‌طور عام و امارات به‌طور خاص، همواره به لطف وابستگی دهلی به انرژی این منطقه و درعین حال تأمین نیروی کار ماهر و ارزان برای کشورهای خلیج‌فارس، روابط خوبی با یک‌دیگر داشته‌اند. انتخاب نارندرا مودی به عنوان نخست‌وزیر هند در سال ۲۰۱۴ و هم‌چنین رقابت فزاینده چین با هند و تمایل رهبران دهلی برای حفظ جایگاه خود به‌عنوان یک قدرت جهانی، منجر به افزایش هماهنگی و همکاری هند و کشورهای خلیج‌فارس در سطوح سیاسی، اقتصادی و امنیتی شده است (Guzansky, 2022: 109). از منظر هند، افزایش توسعه اقتصادی و فن‌آوری آن منوط به میزان ارتباطات خارجی دهلی‌نو با جهان خارج است. در این میان، کشورهای خلیج‌فارس به‌طور کلی و امارات متحده عربی به‌طور خاص، «پل مهمی برای دسترسی به دانش، تخصص، منابع و بازارهای توسعه» می‌باشند (Acharya, 2020: 261). دیدارهای متعدد رهبران هند و امارات با یک‌دیگر، یکی از نشانه‌های توسعه روابط دهلی و ابوظبی می‌باشد؛ سفر نارندرا مودی در آگوست ۲۰۱۵ اولین دیدار نخست‌وزیر هند پس از سفر ایندیرا گاندی در سال ۱۹۸۱ به امارات بود. در فوریه ۲۰۱۶، ولیعهد وقت ابوظبی، محمد بن زاید، به هند سفر کرد و در ژانویه ۲۰۱۷، بن زاید دوباره از هند به‌عنوان مهمان افتخاری در جشن روز ملی هند بازدید کرد. از سوی دیگر، نخست‌وزیر هند، در فوریه ۲۰۱۸ و آگوست ۲۰۱۹ به ابوظبی سفر کرد که در سفر اخیرش، مهم‌ترین مدال افتخار مدنی امارات به نارندرا مودی اعطا شد و شیخ محمد بن زاید آل

نهیان، شخصاً این مدال طلا را بر گردن مودی انداخت (Suri, 2021: 19). در واقع ارتباط وثیق هند با امارات، در قالب طرح «ارزیابی راهبردی جامعه هند»^۱ که از سوی موسسه بروکینگز منتشر شد و در آن امارات و رژیم صهیونیستی به عنوان دو شریک قابل اعتماد هند در غرب آسیا معرفی شدند، نمود یافته است (Jaishankar, 2019). چنین شرایطی موجب شده است که روابط دوجانبه ابوظبی و دهلی نو به مشارکت جامع راهبردی^۲ ارتقا یابد. مهم ترین و جامع ترین جنبه روابط دوجانبه هند و امارات به روابط اقتصادی و تجاری مربوط می شود و امارات متحده عربی به عنوان سومین شریک تجاری خارجی هند در حال ظهور است. در سال ۲۰۱۹-۲۰۱۸ تجارت دوجانبه بین دو کشور به ۶۰ میلیارد دلار رسید و هند دومین شریک بزرگ تجاری امارات متحده عربی در سال ۲۰۱۸ بود. در فوریه ۲۰۲۲، دو کشور یک توافق نامه مشارکت اقتصادی جامع امضا کردند تا مبادلات تجاری را از سطح فعلی به ۱۱۵ میلیارد دلار طی پنج سال ارتقا دهند (Janardhan & Afterman, 2022). افزون بر این در سال ۲۰۱۸-۲۰۱۹، سرمایه گذاری مستقیم خارجی و پرتفوی خارجی امارات در هند حدود ۱۰ تا ۱۱ میلیارد دلار برآورد شده است که عمدتاً در حوزه خدمات، نیرو، ساخت و ساز، حمل و نقل، هتل و بخش گردشگری در هند بود. از سوی دیگر بیش از ۵۰۰ گروه تجاری هندی در دبی حضور دارند و تقریباً هر شرکت مهم هندی دفتر مرکزی خاورمیانه ای خود را در این شهر افتتاح کرده است. چندین شرکت هندی مستقر در دبی قبلاً اعلام کرده اند که با همتایان صهیونیستی خود در بخش هایی مانند مراقبت های بهداشتی، دارویی و خدمات مالی ارتباط برقرار کرده اند (Suri, 2021: 20). در همین حال، از سال ۲۰۱۴، هند و امارات پیشرفت قابل توجهی در زمینه همکاری در بخش انرژی داشته اند. در سال ۲۰۱۸-۲۰۱۷، هند حدود ۹.۰۸ میلیارد دلار نفت از امارات وارد کرد که ۶.۸۶ درصد از ارزش کل واردات انرژی هند را تشکیل می دهد. هند تمایل خود برای سرمایه گذاری در بخش بالادستی انرژی در امارات را نشان داده است و درعین حال، امارات موافقت کرده است که در بخش پایین دستی در هند سرمایه گذاری کند که چنین امری به هند کمک می کند تا ذخایر استراتژیک نفت خود را تقویت کند و صنعت پتروشیمی و فرآورده های نفتی خود را که در حال حاضر نزدیک به ۲۰ درصد از کل صادرات هند را شامل می شود، تقویت نماید (Quamar, 2018: 4-5). نمودار ذیل ده کشور عمده صادرکننده نفت به هند را نشان می دهد که بیانگر مصادره بازار نفت ایران در هند از سوی امارات متحده عربی طی یک دهه گذشته است:

1. Survey Of India's Strategic Community

2. Comprehensive Strategic Partnership (CSP)

نمودار ۴- ده کشور عمده صادر کننده نفت به هند (Powell & Sati & Tomar, 2022)

همکاری هند و امارات در زمینه سرمایه‌گذاری در حوزه کشاورزی و پارک‌های مواد غذایی نیز چشم‌گیر بوده است. امارات در سال ۲۰۱۹، هند را در یک پروژه عظیم ۷ میلیارد دلاری برای ایجاد یک کریدور غذایی امارات-هند جهت اطمینان از امنیت غذایی امارات و سایر کشورهای خاورمیانه مشارکت داد. تقریباً ۷۰ درصد از این بودجه برای سرمایه‌گذاری در پارک‌های بزرگ مواد غذایی در شهرهای مختلف هند اختصاص داده شد. به نظر می‌رسد سرمایه‌گذاری ۲ میلیارد دلاری امارات در پارک‌های غذایی اعلام شده در بیانیه مشترک گروه I2U2 نیز به‌عنوان بخشی از ابتکار عمل سال ۲۰۱۹ باشد. در سال ۲۰۱۹ اتاق بازرگانی دبی اقداماتی را برای هماهنگی نهادهای اماراتی و هندی در ایجاد زیرساخت‌های لجستیکی مربوط به کریدور مواد غذایی آغاز کرد. در ژانویه ۲۰۲۱، شرکت «دی پی ورلد»^۱ مستقر در دبی برای فعال‌سازی کریدور غذایی، ساخت ۹۳۰۰۰ مترمربع انبار سرپوشیده، انبارهایی با دمای کنترل شده و پیشرفته‌ترین امکانات حمل‌ونقل محموله‌ای در منطقه آزاد تجاری در فاصله ۳ مایلی از بندر جواهر لعل نهرو را آغاز کرد. در سال ۲۰۲۰ نیز گروه شرف^۲

^۱ DP World

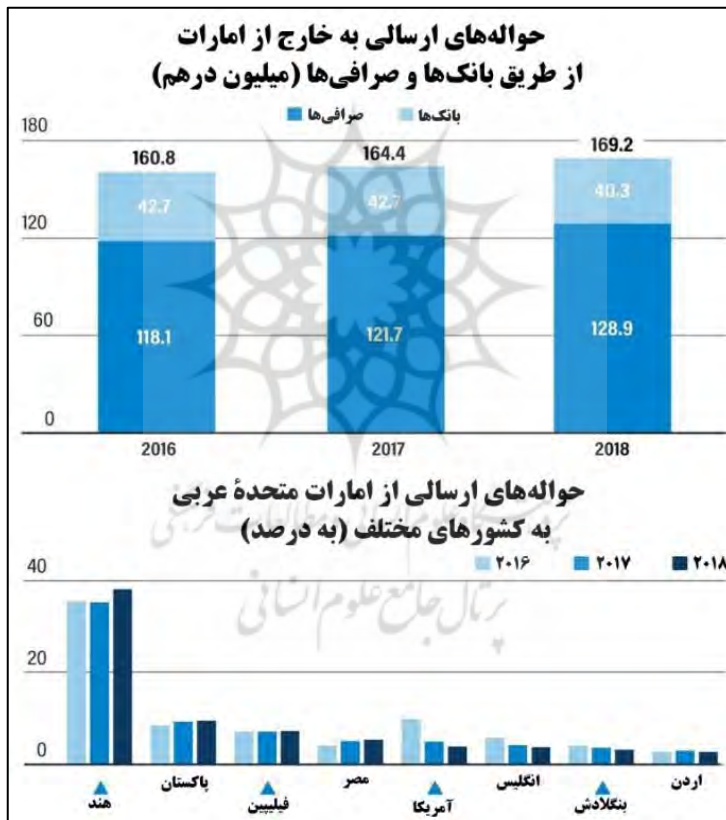
^۲ Sharaf Group

مستقر در دبی و گروه لولو^۱ مستقر در ابوظبی در ایجاد کریدور مواد غذایی مشارکت داشتند. با چشم‌انداز سه برابر شدن تجارت مواد غذایی بین امارات و هند تا سال ۲۰۲۵، این کریدور به دنبال اتصال مزارع هند از طریق زنجیره ارزش تولید مواد غذایی به بنادر امارات است (Tanchum, 2022). اتباع هندی حدود ۳۰ درصد از کل جمعیت مهاجر امارات را تشکیل می‌دهند (Pethiyagoda, 2017). طبق برآورد بانک جهانی، حواله‌های ارسالی از خلیج‌فارس به هند با ۱۴ درصد رشد، در سال ۲۰۱۸ به ۷۸.۶ میلیارد دلار رسید. در این میان امارات متحده عربی که پس از آمریکا دومین کشور بزرگ ارسال حواله خارجی در جهان می‌باشد، در سال ۲۰۱۸، بزرگ‌ترین منبع حواله به هند بوده است (El Sawy, 2019). حضور این مهاجران از یک‌سو منبع درآمد مهمی برای هند به شمار می‌آید و به اقتصاد این کشور کمک می‌کند و از سوی دیگر به سبب ارزان بودن نیروی کار هندی، حضور این کارگران در امارات، به موفقیت و رفاه اقتصادهای هند کمک می‌کنند. حوزه دیگری که روابط هند و امارات شاهد پیشرفت بوده است، همکاری دفاعی و امنیتی است. هند و امارات هر دو بر لزوم افزایش همکاری برای جلوگیری از گسترش افکار افراطی توافق دارند. این موضوع در بیانیه‌های مشترک صادر شده پس از دیدارهای مودی و بن زاید در دهلی‌نو و ابوظبی به طور برجسته مورد توجه قرار گرفته است (Quamar, 2018: 6). به‌طور کلی همکاری دفاعی و امنیتی امارات و هند اکنون شامل تولید و صادرات محصولات مرتبط با دفاع، تمرینات نظامی و اشتراک اطلاعات و هم‌چنین امنیت دریایی شامل تمرینات و آموزش ترکیبی دریایی و عملیات ضد دزدی دریایی می‌شود (Acharya, 2020: 265). جنبه ایدئولوژیک نیز نقش مهمی در تبیین توسعه روابط امارات با هند و هم‌چنین با رژیم صهیونیستی دارد و امارات متحده عربی با هند (و هم‌چنین رژیم صهیونیستی) در تعریف تروریسم و قرار دادن نیروهای مختلف اسلامی در یک سبده، به‌منظور از بین بردن آن‌ها موافق است (المركز العربي للأبحاث ودراسة السياسات، ۲۰۲۲: ۳). رژیم صهیونیستی در ژوئن ۲۰۲۱ سفارت خود را در ابوظبی افتتاح کرد و امارت نیز یک ماه بعد در جولای ۲۰۲۱، سفارت خود در تل‌آویو را افتتاح کرد تا به‌عنوان اولین کشور حاشیه خلیج‌فارس، روابط خود با رژیم صهیونیستی را در سطح سفارت ارتقا دهد. افزون بر این در خصوص پروازهای مستقیم از امارات به رژیم صهیونیستی، توافقاتی بین مقامات این دو دولت انجام شده است و رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی توافق کردند که ۲۸ پرواز هفتگی بین تل‌آویو و ابوظبی و دبی را فعال کنند که نشان‌دهنده توسعه روابط میان تل‌آویو و ابوظبی است (Times of israel, 2020).

¹. Lulu Group

۳-۳ روابط امارات متحده عربی - رژیم صهیونیستی:

از نظر اقتصادی نیز روابط رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی، جهش بسیاری داشته است. به طوری که طبق آمار اداره مرکزی آمار رژیم صهیونیستی، در سال ۲۰۱۹ صادرات از رژیم صهیونیستی به امارات تنها ۱۱ میلیون دلار و واردات صفر بود، در حالی که تجارت رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی در ۷ ماه اول سال ۲۰۲۲ به ۱.۴ میلیارد دلار رسید (i24News, 2022). در مارس ۲۰۲۲، امارات از تأسیس صندوق ۱۰ میلیارد دلاری برای سرمایه‌گذاری در بخش‌های راهبردی رژیم صهیونیستی از جمله انرژی و آب، فضا، مراقبت‌های بهداشتی و فن‌آوری کشاورزی خبر داد (Janardhan and Afterman, 2022)

نمودار ۵- حواله‌های ارسالی از امارات متحده عربی (El Sawy)

افزون بر این رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی ژوئن ۲۰۲۲، توافق‌نامه تجارت آزاد امضا کردند که اولین توافق تجاری از این نوع بین رژیم صهیونیستی و یک کشور عربی منطقه است. این دو دولت پیش‌بینی می‌کنند که تجارت دوجانبه سالانه طی پنج سال به ۱۰ میلیارد دلار برسد که بیش از ۱۰ برابر رقم ثبت‌شده در سال ۲۰۲۱ است و همچنین انتظار می‌رود تا پایان سال جاری حدود ۱۰۰۰ شرکت صهیونیستی در دبی افتتاح شوند (Nashed, 2022). هم‌چنین رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی در خصوص حضور دریایی و همکاری‌های مشترک در حوزه ژئوپلیتیک انرژی دیدگاه‌های هم‌سوئی دارند که چنین امری عملاً آن‌ها را در دو پروژه «ایلات-اشکلون»^۱ و حضور در بندر «بربرا»^۲، به هم نزدیک‌تر کرده است (AlMaashi, 2021: 557).

همکاری در زمینه فن‌آوری، یکی دیگر از جنبه‌های مهم این رابطه است که عمیق‌تر از دیگر زمینه‌ها توسعه می‌یابد. در سال‌های اخیر، امارات متحده عربی از فن‌آوری و آموزش رژیم صهیونیستی، از جمله خدمات شناسایی ماهواره‌ای، پهپادها و سیستم‌های دوربین‌های نظارتی، بهره‌مند شده است که این موضوع پیش از این از طریق آزمایش و تشخیص کووید-۱۹ شروع شد. افزون بر این، شرکت «جی ۴۲» ابوظبی که یک شرکت در زمینه هوش مصنوعی است، اعلام کرده که قصد دارد دفتری در رژیم صهیونیستی افتتاح کند تا بتواند در زمینه تحقیقات هوش مصنوعی، فن‌آوری کشاورزی و تأمین آب، انرژی‌های تجدیدپذیر و توسعه شهر هوشمند همکاری کنند (Fulton & Yellinek, 2021: 506). هم‌چنین اواخر ژوئن ۲۰۲۰، دو شرکت خصوصی اماراتی و صهیونیستی که در زمینه‌های هوش مصنوعی، امنیت سایبری و زمینه‌های مرتبط کار می‌کنند، توافق‌نامه‌هایی را برای همکاری در تحقیق، توسعه و فن‌آوری برای مبارزه با همه‌گیری کرونا امضا کردند (Quamar, 2020: 599).

افزون بر این موارد، پس از عادی‌سازی روابط رژیم صهیونیستی و امارات، همکاری‌های نظامی نیز صورت گرفته است. در آوریل ۲۰۲۱، نیروی هوایی امارات متحده عربی برای چهارمین بار در مانورهای آموزشی هوایی سالانه اینیوهوس یونان که شامل ایالات متحده، فرانسه، اسپانیا و قبرس می‌شود، در کنار جت‌های جنگنده رژیم صهیونیستی پرواز کرد و اندکی پس از مانور هوایی اینیوهوس، سرلشکر ابراهیم ناصر محمد العلوی، فرمانده نیروی هوایی امارات متحده عربی، در مانور هوایی پرچم آبی این رژیم در اکتبر ۲۰۲۱ شرکت کرد (Robinson & Feely, 2022). در فوریه ۲۰۲۲، رژیم صهیونیستی برای اولین بار در رزمایش دریایی بزرگ در دریای سرخ، موسوم به

¹. Eilat-Ashkelon

². Berbera

«IMX 2022» که به رهبری آمریکا و حضور کشورهای عربی از جمله امارات؛ عربستان و... برگزار شد، شرکت کرد (Gross, 2022). علاوه بر این موارد، به گزارش شبکه ۱۲ رژیم صهیونیستی، با آسیب‌پذیری امارات و عربستان در برابر پهبادها و موشک‌ها که در جریان جنگ یمن نمایان شده است، تل‌آویو و امارات به سمت ایجاد یک پیمان دفاعی مشترک برای محافظت در برابر تهدیدهای پهبادی و موشکی رفته‌اند (Times of Israel, 2022). در ۱۸ آگوست ۲۰۲۰، رئیس سابق موساد از امارات دیدن کرد و در آنجا با مشاور امنیت ملی امارات، ملاقات کرد و در مورد «چشم انداز همکاری در زمینه‌های امنیتی» گفت‌وگو کرد. در مارس ۲۰۲۱، گروه فن‌آوری پیشرفته دفاعی امارات^۱ یادداشت تفاهمی با شرکت صنایع هوافضای رژیم صهیونیستی برای توسعه تولیدات امنیتی و نظامی مشترک بین دو دولت و ساخت یک سیستم دفاعی پیشرفته در برابر هواپیماهای بدون سرنشین امضا کرد (العریبه، ۲۰۲۱). همچنین در نوامبر ۲۰۲۱، رئیس بخش صادرات تسلیحات وزارت دفاع رژیم صهیونیستی، از نمایشگاه بین‌المللی هوایی دبی با همراهی هفت شرکت امنیتی، نظامی و سایبری رژیم صهیونیستی، بازدید کرد (المركز العربي للأبحاث ودراسة السياسات، ۲۰۲۲: ۳). همچنین رژیم صهیونیستی اخیراً در سپتامبر ۲۰۲۲، با فروش سامانه پیشرفته دفاع هوایی رافائل به امارات متحده عربی، تحت اولین قرارداد تسلیحاتی بین دو کشور از زمان عادی‌سازی روابط در سال ۲۰۲۰ موافقت کرده است (Ahronheim, 2022). رژیم صهیونیستی که معمولاً در بین ۱۰ کشور برتر صادرکننده دفاعی قرار دارد، حجم صادرات تسلیحات آن در سال ۲۰۲۱ به ۱۱.۳ میلیارد دلار رسید که از این مقدار، امارات و بحرین ۷ درصد از صادرات را به خود اختصاص داده‌اند (Fabian, 2022) مطابق آنچه گفته شد، به نظر می‌رسد رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی با توجه به ادراک تهدید مشترک از خروج آمریکا از منطقه غرب آسیا و ترس از افزایش نفوذ منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران توانسته‌اند در مدت بسیار کوتاه، روابط عمیق و قدرتمندی با یکدیگر برقرار کنند و در حالی که مراکز فن‌آوری اسرائیل برای ادامه توسعه به سرمایه‌گذاران جدید نیاز دارند، امارات متحده عربی نیز می‌خواهد صادرات خود را متنوع سازد و به عصر دیجیتال گام بردارد (Alter & Janardhan, 2021: 1-2).

۴- چشم‌انداز همکاری سه‌جانبه تحت رهبری ایالات متحده برای مهار ایران و چین

طی چند سال گذشته روابط سه‌جانبه دهلی-ابوظبی-تل‌آویو توسعه یافته و حتی در مواردی به مرحله اجرا درآمده است و تداوم امضای قراردادهای جداگانه می‌توانند با گذشت زمان، به یک

^۱. EDGE

استراتژی چندجانبه تبدیل شوند (Alter & Janardhan, 2021: 5). یکی از اقدامات مهم در روابط مذکور ایجاد راهگذر موسوم به راهگذر عرب-مدیترانه یا راهگذر هند-اروپا است. این راهگذر از سواحل غربی هند و از مبدأ بندر بمبئی آغاز می‌شود و با طی مسیر دریایی به بندرهای امارات می‌رسد و از آن جا از راه زمینی به خاک عربستان سعودی متصل می‌شود و سرانجام با مسیر راه‌آهن از عربستان به اردن و رژیم صهیونیستی مرتبط می‌شود و در بندر حیفا در شرق ساحل مدیترانه پایان می‌یابد. این مسیر سرانجام از راه دریایی به یونان و اروپا می‌رسد (لطفی و صفوی، ۱۴۰۱: ۶۶). در حال حاضر انتقال کالا از هند به بندر پیرئاس^۱ یونان از مسیر خلیج عدن، دریای سرخ، کانال سوئز و دریای مدیترانه ۱۷ روز طول می‌کشد، در حالی که با عملیاتی شدن مسیر ریلی جبل علی حیفا، این زمان به ۱۰ روز کاهش خواهد یافت (مرکز پژوهش‌های اتاق ایران، ۱۴۰۱: ۱۶).

از سوی دیگر این کریدور برای امارات و رژیم صهیونیستی نیز منافی به همراه دارد؛ تجارت هند با اتحادیه اروپا به بیش از ۷۰۰ میلیارد دلار خواهد رسید (Valsan, 2021) و می‌تواند در آینده به «کریدور رشد آسیا و آفریقا» که تحت حمایت ژاپن و هند است، ورود کند و عملاً شبکه منسجمی برای مهار ایران و چین ایجاد شود. در همین حال نکته مهم دیگر برای مهار ایران و چین از طریق کواد خاورمیانه را می‌توان در مسائل مربوط به فن‌آوری، امنیت سایبری و دیجیتالی دانست. از سویی توانایی بی‌بدیل ایالات متحده در اختراع، طراحی، تأمین مالی، ساخت، استقرار و ارتقای فن‌آوری‌های پیشرفته، واشنگتن را به یک ابرقدرت فن‌آوری تبدیل کرده است و از سوی دیگر رژیم صهیونیستی با گنجاندن ۱۲ درصد از ۵۰۰ شرکت بزرگ امنیت سایبری جهان، دومین خوشه بزرگ امنیت سایبری جهان به شمار می‌آید و صادرات غیرنظامی امنیت سایبری اسرائیل سه برابر بیشتر از هدفی بود که بریتانیا برای سال ۲۰۱۶ تعیین کرده بود (Tabansky, 2022). رژیم اسرائیل در آخرین رتبه‌بندی شاخص جهانی نوآوری که توسط سازمان جهانی مالکیت معنوی (وایپو) اعلام گردید، در رتبه ۱۳ جهان و با اختلاف در رتبه اول منطقه قرار دارد (Katz, 2018: 538). هند نیز به سرعت در حال تثبیت جایگاه خود به عنوان یک ابرقدرت دیگر در فضای سایبری است. امارات متحده عربی هم به سبب پیگیری اهداف اقتصادی بدون نفت و تبدیل شدن به قطب علم و فن‌آوری کشورهای حاشیه خلیج فارس، سرمایه‌گذاری‌های عظیمی در این حوزه انجام می‌دهد. در حال حاضر امارات و رژیم صهیونیستی، حوزه فن‌آوری‌های نوظهور و سایبری را در مرکز همکاری‌های ژئواستراتژیک خود

¹ Port of Piraeus

² Asia-Africa Growth Corridor

قرار داده‌اند و دو طرف به همراه هند در حال ایجاد ائتلاف فن‌آوری و سایبری هستند (Business-Standard, 2022). چنین همکاری‌های رو به رشد دوجانبه و سه‌جانبه سایبری و فن‌آوری بین هند، رژیم صهیونیستی، ایالات متحده و امارات متحده عربی می‌تواند در آینده رسمیت یابد و به دیگر کشورهای هم‌سو با این گروه نیز گسترش یابد. بخش کشاورزی یکی دیگر از ظرفیت‌های بالقوه برای همکاری سه‌جانبه است. امارات متحده عربی و هند از طریق توسعه سیستم‌های لجستیکی «مزرعه به بندر»، توسعه زیرساخت‌ها را به امنیت غذایی گره می‌زنند. این مدل می‌تواند با پروژه پیشنهادی امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی برای ترویج کشاورزی مبتنی بر فن‌آوری در یک منطقه جغرافیایی گسترده‌تر، همراه شود. به سخن دیگر، توانایی هند در تولید محصولات کشاورزی در کنار توانایی فن‌آورانه رژیم صهیونیستی و ظرفیت سرمایه‌گذاری امارات، می‌تواند یک کریدور غذایی ایجاد کند. در فوریه ۲۰۲۲، امارت یک توافق‌نامه مشارکت اقتصادی جامع با هند امضا کرد که بر اساس آن تعرفه حدود ۹۰ درصد از محصولات تجاری دوجانبه حذف می‌شود. در ماه می ۲۰۲۲ نیز توافق‌نامه تجارت آزاد مشابهی بین امارات و رژیم صهیونیستی امضا شد که بر اساس آن تعرفه حدود ۹۶ درصد از کالاهای مبادله شده حذف خواهند شد. انعقاد این دو قرارداد تجاری، همکاری سه‌جانبه امارات، رژیم صهیونیستی و هند را برای توسعه کریدور غذایی هند-خاورمیانه فراهم کرده است. انجام گفت‌وگوی سه‌جانبه بین سران امارات، رژیم صهیونیستی و هند، گام طبیعی و منطقی بعدی در پیشبرد پروژه کریدور غذایی بود که عملاً در قالب گروه I2-U2 صورت گرفت. اقدام رژیم صهیونیستی مبنی بر اینکه تل‌آویو مناقصه بندر حیفا را به کنسرسیومی به رهبری یک شرکت هندی واگذار کرده است، نشان می‌دهد که کریدور غذایی هند-خاورمیانه شتاب تجاری و منطقی اقتصادی خاص خود را دارد (Tanchum, 2022).

سرانجام این که، امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی توافق‌نامه‌هایی برای همکاری امنیتی و اطلاعات ضد تروریسم به امضا رسانده‌اند که این اقدام می‌تواند درها را برای اقدامات گروهی چندجانبه در این خصوص باز کند. با این که گروه کواد خاورمیانه یا I2-U2، بیشتر بر همکاری‌های اقتصادی و فن‌آورانه تأکید دارد، اما هم‌گرایی کشورهای حاضر در این گروه نشان می‌دهد که چنین گروهی در عمل می‌کوشد معماری منطقه غرب آسیا را به زیان ایران و چین متحول سازد. محمد سلیمان، پژوهشگر موسسه خاورمیانه در مقاله‌ای تحت عنوان «I2U2» به عضله نیاز دارد؛ قاهره و ریاض می‌توانند کمک کنند»، معتقد است که اضافه شدن عربستان سعودی و مصر به این گروه، می‌تواند علاوه بر افزایش ظرفیت اقتصادی و ژئواکونومیک آن، توانایی نظامی و امنیتی به آن بخشد

و به گروهی تأثیرگذار در منطقه و جهان تبدیل شود. به عقیده سلیمان، «I2U2+2» (هند، رژیم صهیونیستی، امارات متحده عربی، ایالات متحده، به‌علاوه مصر و عربستان سعودی) دارای پتانسیل بسیاری در خصوص مسائل امنیتی جهانی و منطقه‌ای و همکاری در دیگر صحنه‌های استراتژیک مانند دریای مدیترانه، دریای سرخ، شاخ آفریقا، دریای عرب و اقیانوس هند دارند. این شش کشور باهم دارای قدرت دیپلماتیک و قدرت نظامی برای تبدیل مکانیسم I2U2 به یک معماری امنیتی مؤثر هستند که نیاز به حضور نظامی ایالات متحده در غرب آسیا را کاهش می‌دهد» (Soliman, 2022)

نقشه ۱: کریدور هند-اروپا

منبع: اندیشکده هندی آبرور (ORF)

نتیجه‌گیری

تحركات اخیر ایالات متحده که ناشی از به چالش کشیده شدن ثبات هژمونیک این کشور در جهان و به‌ویژه منطقه غرب و شرق آسیا است، شباهت بسیاری با اقدامات واشنگتن در دوران جنگ سرد دارد. به‌طوری‌که تشکیل گروه کواد در شرق آسیا و سپس تشکیل گروه I2-U2 یا کواد جدید در

غرب آسیا و همچنین تقویت ناتو در اروپا، یادآور اقدامات ایالات متحده در تشکیل سیتو در شرق آسیا، سنتو در غرب آسیا و ناتو در اروپا و بازآفرینی دکترین سد نفوذ جرج کنان در سیاست خارجی آمریکا است. تغییر چشم‌انداز ژئواستراتژیک در سطح جهانی و غرب آسیا و ظهور رقبای نیرومند در برابر هژمونی ایالات متحده موجب شده است تا این کشور اقدامات و ابتکارهای جدیدی را برای مهار رقبای نوظهور طراحی کند که نمونه آن همکاری سه‌جانبه امارات، هند و رژیم صهیونیستی، تحت رهبری ایالات متحده می‌باشد. پیمان ابراهیم زمینه را برای گردهم آمدن سه شریک ایالات متحده (هند، امارات و رژیم صهیونیستی) در چارچوب یک اتحاد منطقه‌ای آسیایی-خاورمیانه تحت حمایت واشنگتن فراهم کرد. در همین حال تهدید چین در سطح نظام بین‌الملل و همچنین چالش‌های ایالات متحده در غرب آسیا، این کشور را به سمت استراتژی موازنه فراساحلی و احاله مسئولیت به کشورهای منطقه‌ای سوق داده است و آمریکا می‌کوشد با ایجاد ائتلاف‌های منطقه‌ای و پیوند دادن این ائتلاف‌ها به یکدیگر، عملاً شبکه نفوذ جهانی خود را حفظ و هم‌زمان با چالش‌های جهانی (به‌ویژه چین در شرق آسیا) و منطقه‌ای (به‌ویژه محور مقاومت در غرب آسیا) مقابله نماید. آن‌گونه که این مقاله نشان داد ایجاد گروه کواد خاورمیانه، شبکه‌ای از متحدان آمریکا را از مدیترانه شرقی تا اقیانوس هند به وجود آورده است. به‌بیان دیگر اگر سازوکار کواد خاورمیانه در کنار نهاد ناتو و سازوکار کواد یک (هند، آمریکا، استرالیا، ژاپن) و آکوس (آمریکا، استرالیا و بریتانیا) با محوریت شرق آسیا، در نظر گرفته شود، می‌توان زنجیره‌ای از متحدان واشنگتن را در سراسر جهان متصور شد که هدفی را جز مهار ایران و چین و تا حدودی روسیه در ابعاد مختلف پیگیری نمی‌کنند. به سخن دیگر، واشنگتن سعی دارد با همکاری با هند، عملاً دهلی را جایگزین چین در خلیج فارس کند و در نهایت نیز همکاری سه‌جانبه هندی-اماراتی-صهیونیستی منجر به ظهور و توسعه یک بعد دفاعی-امنیتی شود و با متصل کردن هند به پادشاهی‌های خلیج فارس و تشکیل شبکه اقتصادی نوین در جهان، عملاً با ابر پروژه یک کمربند یک جاده چین که توانایی به چالش کشیدن هژمونی ایالات متحده را دارد، مقابله نماید و توازن قوا را به نفع آمریکا تغییر دهد. هم‌چنین ایالات متحده می‌کوشد با شکل دادن به چنین گروهی که به نظر می‌رسد هم از نظر کمی و هم از نظر کیفی تداوم خواهد یافت، امنیت منطقه را به هم‌پیمانان منطقه‌ای محول کند و از این طریق با محور مقاومت به رهبری جمهوری اسلامی ایران، مقابله نماید و نظم مطلوب منطقه‌ای خود را که مبتنی بر حمایت بی‌قید و شرط از رژیم صهیونیستی در خاورمیانه است، به کرسی بنشاند. سه کشور متحد آمریکا در کواد غرب آسیا امیدوارند که با نقش‌آفرینی در کواد خاورمیانه، به فن‌آوری پیشرفته آمریکایی در

حوزه‌های امنیتی، دفاعی، هوافضا، بهداشت و فن‌آوری‌های نوظهور دسترسی پیدا کنند و هم‌چنین بتوانند به بهترین سلاح‌ها و فناوری‌ها دست یابند و در خصوص مهار جمهوری اسلامی ایران و گروه‌های هم‌سو که هر سه آن‌ها را بزرگ‌ترین تهدید خود قلمداد می‌کنند، همکاری کنند. هند نیز که رقیب چین در آسیا است، شاید بیش از همه از تشکیل این گروه سود می‌برد. هند با برقراری روابط با امارات و رژیم صهیونیستی خواهد توانست از ظرفیت‌های گوناگون آن‌ها در جهت نائل شدن به اهداف کلان خود استفاده نماید و با رقیب دیرینه خود، یعنی چین، رقابت نماید. از سوی دیگر رژیم صهیونیستی با همکاری با امارات و هند، خواهد توانست کریدور عرب-مدیترانه را که در عمل وزن ژئوپلیتیکی این رژیم را در منطقه و جهان در برابر ایران ارتقا می‌دهد، نقش بارزی ایفا کند. رژیم صهیونیستی با همکاری با کشورهای عضو کواد خاورمیانه، خواهد توانست دیپلماسی نظامی و فن‌آورانه خود را که منجر به افزایش نفوذ سیاسی و ژئوپلیتیکی این رژیم شده پیگیری نماید و منافع سیاسی، امنیتی، اقتصادی و نظامی خود را از این طریق بیشینه سازد. در نهایت امارات نیز که سعی دارد به قطب لجستیک منطقه تبدیل شود، با مشارکت در این گروه می‌تواند بر بسیاری از منافع خود جامعه عمل بپوشاند و از طریق بهره‌برداری از قدرت دیپلماتیک آمریکا، قدرت فن‌آورانه رژیم صهیونیستی و هم‌چنین توانایی‌هایی انسانی و اقتصادی هند، جایگاه خود را هم در سطح بین‌الملل و هم در سطح منطقه در مواجهه با اختلافات ارضی خود با ایران بر سر تصاحب جزایر سه‌گانه ارتقا دهد.

منابع و مأخذ

فارسی

- بزرگمهری، مجید؛ نجفی، شهلا (۱۳۹۸)، «تحلیل راهبرد چین و روسیه در بحران یمن؛ همسویی با عربستان سعودی یا ایران»، *فصلنامه روابط خارجی*، سال یازدهم، شماره چهل و دوم
- درج، حمید؛ بصیری، محمدعلی (۱۴۰۰)، «تأثیر رقابت منطقه‌ای آمریکا و چین بر معادلات و نظم منطقه‌ای در شرق آسیا»، *پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، دوره ۵۳، شماره اول.
- سیمبر، رضا؛ رضاپور، دانیال؛ آذین، صدیقه؛ اسکندری نسب، علی (۱۳۹۹)، «سیاست تعهدات چندگانه و چندانجه هند در قبال ایران و اسرائیل: دلایل و پیامدها»، *فصلنامه علمی مطالعات روابط بین‌الملل*، سال سیزدهم، شماره ۲۵

- عباسی، مجید؛ طاهری، طاهر (۱۳۹۸)، «راهبرد موازنه فراساحلی آمریکا در خاورمیانه و پیامدهای آن برای ایران»، فصلنامه روابط خارجی، سال یازدهم، شماره چهل و یکم
- لطفی، میلاد؛ صفوی، سید حمزه (۱۴۰۱)، «پیامدهای تکمیل راه‌گذر عرب‌مدیترانه و چالش‌های پیش روی جمهوری اسلامی ایران»، فصلنامه مطالعات بنیادین جهان اسلام، سال چهارم، شماره یازدهم
- مرکز پژوهش‌های اتاق ایران (۱۴۰۱)، *کریدورهای منطقه‌ای و موقعیت ژئواکونومیک ایران*.

عربی:

- العربية. (۲۰۲۱). اتفاق "إيدج" الإماراتية وشركة إسرائيلية لتطویر نظام دفاع ضد الطائرات المسيرة. <https://B2n.Ir/Y29946>
- المركز العربي للأبحاث ودراسة السياسات. (۲۰۲۲). "الرباعية الأميركية - الإسرائيلية - الهندية - الإماراتية: خلفيات التحالف وأهدافه". <https://www.dohainstitute.org/ar/politicalstudies/pages/the-emergent-alliance-between-the-us-israel-india-and-the-uae-i2-u2-background-and-objectives.aspx>

انگلیسی:

- Acharya, Arabinda. (2020). "Covid-19: A Testing Time For Uae-India Relations? A Perspective From Abu Dhabi", *Strategic Analysis*, 44:3, 259-268, Doi: 10.1080/09700161.2020.1787687
- Ahronheim, Anna. (2022). "Israel's Rafael To Sell Spyder Air Defense System To Uae, Sources Say". Retrieved From: <https://www.jpost.com/middle-east/article-717933>
- AlMaashi, Haifa. (2021). "The Economic Implications of the Israel-UAE Normalization Agreement in the Red Sea and the Gulf of Aden and the Potential Impacts on the GCC", *Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies*, 15:4, 554-570, DOI: 10.1080/25765949.2021.2021696
- Alter, Eric Canal Forgues & Janardhan, Narayanappa. (2021). "The Abraham Accords: Exploring the Scope for Plurilateral Collaboration among Asia's Strategic Partners", *Israel Journal of Foreign Affairs*, DOI: 10.1080/23739770.2021.1894792
- Bauer, Katherine. (2022). "Israel-Uae Economic Cooperation Has Deep Roots And Broad Dividends". Retrieved From: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/israel-uae-economic-cooperation-has-deep-roots-and-broad-dividends>
- Bromley, Simon (2005), *The United States and the Control of World Oil, in Government and Opposition*, New jersey: Blackwell Publishing
- Businessinsider. (2017). "Israel Aerospace Industries signs near \$2 billion missile deal with India". Retrieved From: <https://www.businessinsider.com/r-israel-aerospace-industries-signs-near-2-billion-missile-deal-with-india-2017-4>
- business-standard. (2022). "Abu Dhabi-Israel group to set up \$3 bn chip making plant in Karnataka". Retrieved From: https://www.business-standard.com/article/companies/abu-dhabi-israel-group-to-set-up-3-bn-chip-making-plant-in-karnataka-122050100401_1.html

- B. Wolf, Albert. (2018). "After JCPOA: American Grand Strategy toward Iran", **Comparative Strategy**, 37:1, 22-34, DOI: 10.1080/01495933.2017.1419719
- Cohen, Benjamin J. (2008), **International Political Economy: An Intellectual History**, Princeton University Press.
- El Sawy, Nada. (2019). "Remittances Out Of The Uae Increased Last Year As Digital Transfers Take Off". Retrieved From: <https://www.thenationalnews.com/Business/Money/Remittances-Out-Of-The-Uae-Increased-Last-Year-As-Digital-Transfers-Take-Off-1.868332>
- Embassy Of India. (2022). "India-Israel Economic And Commercial Relations". Retrieved From: <https://www.indembassyisrael.gov.in/Pages?Id=Nel5a&Subid=7ax9b>
- Eran, Oded. (2017). "India And Israel: A Strategic Alliance?", **Inss Insight**, No. 951
- Essa, Azad. (2022). "India And Israel: The Arms Trade In Charts And Numbers", Retrieved From: <https://www.middleeasteye.net/news/india-israel-arms-trade-numbers>
- Fabian, Emanuel. (2022). "Israeli Arms Sales Hit New Record Of \$11.3 Billion In 2021 — With 7% To Gulf". Retrieved From: <https://www.timesofisrael.com/israeli-arms-sales-hit-new-record-of-11-3-billion-in-2021/>
- Fulton, Jonathan. & Yellinek, Roie. (2021). "UAE-Israel diplomatic normalization: a response to a turbulent Middle East region", **Comparative Strategy**, 40:5, 499-515, DOI: 10.1080/01495933.2021.1962200
- Goldstein, Joshua S (2005), **International Relations**, New York: Pearson-Longman.
- Norrlöf, Carla (2010). **America's Global Advantage: US Hegemony and International Cooperation**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gross, Judah Ari. (2022). "Israel to join massive US-led naval exercise in Red Sea for first time". Retrieved From: <https://www.timesofisrael.com/israel-to-join-massive-us-led-naval-exercise-in-red-sea-for-first-time/>
- Guzansky, Yoel. (2022). "India Looks West, The Middle East Looks East: India, The Gulf States, And Israel", **Strategic Assessment**, Volume 25, No. 1
- I24news. (2022). "Israel-Uae Trade Reaches \$1.4b In First 7 Months Of 2022", Retrieved From: <https://www.i24news.tv/en/news/israel/diplomacy/1660834609-israel-uae-trade-reaches-1-4b-in-first-7-months-of-2022>
- Iqbal Dar, Arshid. (2022). "Party Politics And India's Relations With Israel", **Israel Affairs**, 28:3, 343-356, Doi: 10.1080/13537121.2022.2066840
- Jadhav, Rajendra & Bhardwaj, Mayank. (2022), "Explainer: Why India Holds The Key To Global Rice Market Outlook". Retrieved From: <https://B2n.Ir/A20900>
- Jaishankar, Dhruva. (2019). "Survey Of India's Strategic Community", Brookings Institution. Retrieved From: <https://www.brookings.edu/research/introduction-survey-of-indias-strategic-community/>
- Bill, James A. (2001), "The Politics of Hegemony: the United States and Iran", **Middle East Policy**, vol. VIII, No. 3
- Janardhan, Narayanappa & Afterman, Gedaliah. (2022), "New Uae-India Economic Deal Opens The Door For Minilateral Partnership With Israel", **Arab Gulf States Institute in Washington**. Retrieved From: <https://agsi.org/new-uae-india-economic-deal-opens-the-door-for-minilateral-partnership-with-israel/>

- Katz, Y. (2018). "Technology and Innovation In Israel: Advancing Competitive Position In A Global Environment", **Journal Of Political Science**, 8, 536-546. <https://doi.org/10.4236/Ojps.2018.84033>
- Kelly, Robert Edwin. (2010). "American Dual Containment In Asia", **Geopolitics**. Volume 15, Issue 4. P 705-725. Doi: <https://doi.org/10.1080/14650041003718325>
- Maizland, Lindsay & Siripurapu, Anshu. (2022). "How The U.S. Oil And Gas Industry Works", **Council on Foreign Relation**. Retrieved From: <https://www.cfr.org/backgrounder/how-us-oil-and-gas-industry-works>
- Mearsheimer, John and Stephen M. Walt (2016), "The Case for Offshore Balancing", **Foreign Affairs**, Available Online at: <https://www.foreignaffairs.com/articles/United-States/2016-06-13/case-offshore-balancing>
- Mersheimer, John (2001), **The Tragedy of Great Power Politics**, Chicago: University of Chicago
- Nashed, Mat. (2022). "The UAE And Israel Have High Hopes For Their Historic Trade Deal: Experts Are Skeptical". Retrieved From: <https://time.com/6183180/israel-uae-trade-deal/>
- Parthsarathi. (2021). "The West Asian Quad". Retrieved From: <https://www.ncr.news/opinion/the-west-asian-quad/>
- Patil, Sameer. (2022). "The Deepening of India-Israel Defence Ties". **Observer Research Foundation**. Retrieved From: <https://www.orfonline.org/expert-speak/the-deepening-of-india-israel-defence-ties/>
- Pethiyagoda, Kadira. (2017). "Supporting Indian Workers In The Gulf: What Delhi Can Do", **Brookings Institution**. Retrieved From: <https://www.brookings.edu/research/supporting-indian-workers-in-the-gulf-what-delhi-can-do/>
- Powell, Lydia & Sativinod, Akhilesh & Tomar, Kumar. (2022). "India's Oil Imports: Trends In Diversification". Retrieved From: <https://b2n.ir/M60025>
- Quamar, Md. Muddassir. (2018). "India And The Uae: Progress Towards 'Comprehensive Strategic Partnership'", **Manohar Parrikar Institute for Defence Studies and Analyses**. Retrieved From: <https://idsa.in/issuebrief/India-And-The-Uae-Progress-Strategic-Partnership-Mmquamar-050718>
- Robinson, Nicole & Feely, Eric. (2022), "Abraham Accords Pave Way for Previously Unthinkable Arab-Israeli Defense Cooperation, Heritage Foundation. Retrieved From: https://www.heritage.org/middle-east/commentary/abraham-accords-pave-way-previously-unthinkable-arab-israeli-defense?utm_source=twitter&utm_medium=social&utm_campaign=thf-tw
- Singh, Michael. (2017). "Deterring Tehran: An Iran Policy for the New Administration. Policy Notes for the Trump Administration". **The Washington Institute**. Retrieved From: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/deterring-tehran-iran-policy-new-administration>
- Smith, Sheila. (2021). "The Quad In The Indo-Pacific: What To Know". Retrieved From: <https://www.cfr.org/in-brief/quad-indo-pacific-what-know>
- Soliman, Mohammed. (2021). "An Indo-Abrahamic Alliance On The Rise: How India, Israel, And The Uae Are Creating A New Transregional Order". Retrieved From:

<https://Mei.Edu/Publications/Indo-Abrahamic-Alliance-Rise-How-India-Israel-And-Uae-Are-Creating-New-Transregional>

- Soliman, Mohammed. (2022). "The I2u2 Needs Muscle. Cairo And Riyadh Can Help". Retrieved From: <https://www.Mei.Edu/Publications/I2u2-Needs-Muscle-Cairo-And-Riyadh-Can-Help>
- Soliman, Mohammed. (2022a). "The I2U2 needs an ambitious tech agenda". Retrieved From: <https://www.mei.edu/publications/i2u2-needs-ambitious-tech-agenda>
- Suri, Navdeep. (2021). "India's Stakes. In Taneja, Kabir. The New Us-Israel-Uae-India Minilateral In A Changing West Asia". **ORF Special Report**, No. 169
- Tabansky, Lior. (2022). "How Israel Became a Top Cyber Power". Retrieved From: <https://nationalinterest.org/blog/techland-when-great-power-competition-meets-digital-world/how-israel-became-top-cyber-power>
- Tanchum, Michaël. (2022). "The India-Middle East Food Corridor: How The Uae, Israel, And India Are Forging A New Inter-Regional Supply Chain". Retrieved From: <https://www.Mei.Edu/Publications/India-Middle-East-Food-Corridor-How-Uae-Israel-And-India-Are-Forging-New-Inter>
- Taneja, Kabir. (2021). "The New Us-Israel-Uae-India Minilateral in A Changing West Asia". **ORF Special Report**, No. 169. At: <https://www.orfonline.org/research/the-new-us-israel-uae-india-minilateral-in-a-changing-west-asia/>
- Times of israel. (2020). "Israel, UAE Agree On 28 Weekly Direct Flights between Emirates, Tel Aviv". Retrieved From: <https://www.Timesofisrael.Com/Israel-Uae-Agree-On-28-Weekly-Direct-Flights-Between-Emirates-Tel-Aviv/>
- Times of Israel. (2022). "Israel, neighbors weighing pact to defend against threat of suicide drones — TV". Retrieved From: <https://www.timesofisrael.com/israel-neighbors-weighing-pact-to-defend-against-threat-of-suicide-drones-tv/>
- Valsan, Nandana. (2021). "Trade Corridor Between Europe And Mumbai? New West Asia Quad Might Boost It". Retrieved From: <https://www.Ncr.News/Opinion/Trade-Corridor-Between-Europe-Mumbai/>
- Wang, Bo. (2013). "Study on the Current US Strategic Adjustment in the Middle East", **Journal of Middle Eastern and Islamic Studies** (in Asia), 7:1, 82-99, DOI: 10.1080/19370679.2013.12023219
- Zakaria, Fareed. (2008). **The Post American World**. New York: Publisher WW Norton